

FV regio DILBEEK vzw

NIEUWSBRIEF

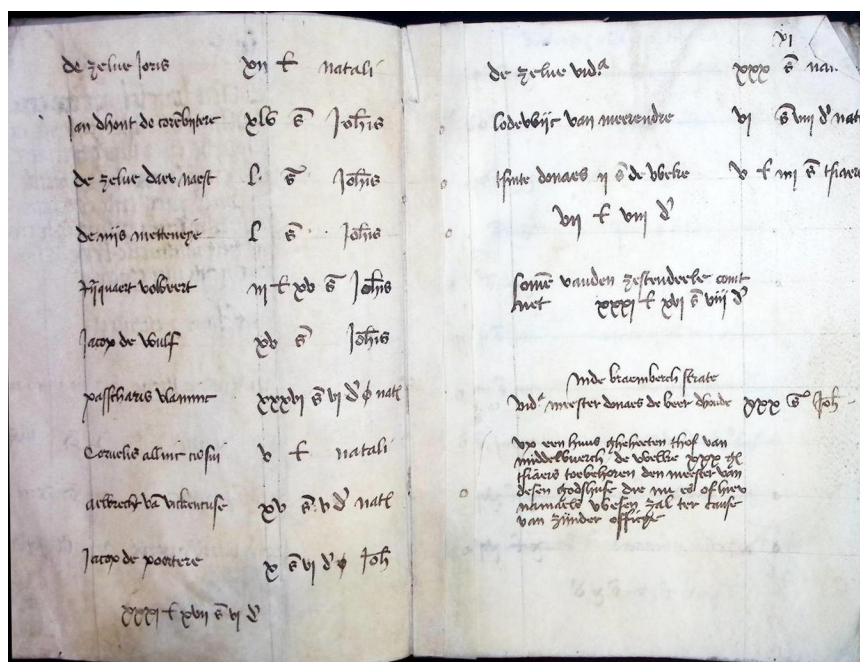
Jaargang 19

nummer 9

september 2024

Familiekunde Vlaanderen regio Dilbeek vzw is een regionale afdeling van Familiekunde Vlaanderen vzw. Ons werkgebied omvat volgende fusiegemeenten: Affligem, Asse, Beersel, Bever, Dilbeek, Drogenbos, Gooik, Galmaarden, Grimbergen, Halle, Herne, Kapelle-op-den-Bos, Lennik, Liedekerke, Linkebeek, Londerzeel, Machelen, Meise, Merchtem, Pepingen, Opwijk, Roosdaal, Sint-Genesius-Rode, Sint-Pieters-Leeuw, Ternat, Vilvoorde, Wemmel en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Advies, opleiding, overleg, uitwisseling van ervaring, ontmoeting en samenwerking op het vlak van familiekunde en verwante wetenschappen staan daarbij centraal.

Scan uit de Sint-Juliaan renteboeken. Brugge, Stadsarchief, Sint-Juliaan renteboeken, reg. C27 (jaar 1479-1480), fols. 10v-11r.
(Bron: www.familiegeschiedenis.be)

Werkten mee aan dit nummer:

Jan Erkelbout

Iedere auteur is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Documentatiecentrum	2
Activiteiten	3
Markante personen op Dilbeekse begraafplaats	4
‘Billet tot cortinge’	4
Renteboeken	5
Over zeldzame familienamen: Froidebise	7
Grondbezit in de negentiende eeuw	10
Schenkingen	11
Vraag en antwoord	11

VOORWOORD

De vakantie loopt op haar laatste benen, dus kunnen we weer starten met een nieuw werkjaar. Dit najaar kunnen wij u alvast een cursus ‘Aldfaer’, een les ‘Oud Schrift’ en een lezing over de werking van het Afstammingscentrum aanbieden.

Ook ons documentatiecentrum is weer 4 maal per maand geopend. Hier kan u terecht voor opzoekingen en met al uw vragen over genealogie. Onze medewerkers zullen er ter beschikking staan voor al uw vragen.

Wil je ook starten met het opmaken van je stamboom of familiegeschiedenis en weet je niet goed hoe er aan te beginnen, kom dan ook eens langs, onze medewerkers zullen u graag begeleiden.

Verder willen we een oproep doen naar nieuwe vrijwillige medewerkers. Heb je wat vrije tijd en wil je die nuttig besteden? Kom eens langs voor een kennismakingsgesprek en leer onze werking kennen.

DOCUMENTATIECENTRUM

Ons documentatiecentrum bevindt zich in bibliotheek ‘De Wolfspuut’
D’ Arconatiestraat 1 te 1700 Dilbeek (naast CC Westrand)

De leeszaal van ons documentatiecentrum is volledig opengesteld op

elke **2e donderdag** van de maand van **18.00 tot 20.00 uur**

elke **4e zaterdag** van de maand van **10.00 tot 13.00 uur**

1e maandag en **3e maandag** van de maand van **14.00 tot 16.00 uur** echter liefst op

voorafgaandelijke afspraak bij Alfons Depester

via e-mail alfons.depester@skynet.be

Openingstijden

maandag 2 september van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

donderdag 12 september van 18.00 tot 20.00 uur

maandag 16 september van 14.00 tot 16.00 uur (op afspraak)

zaterdag 28 september van 10.00 tot 13.00 uur

Toegang gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet-leden betalen een bijdrage van 2,00 euro

ACTIVITEITEN

Omdat de capaciteit van sommige vergaderlokalen beperkt is vragen wij u zich **steeds verplicht en tijdig vooraf in te schrijven** en uw aanwezigheid te bevestigen. Inschrijven via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be.

Cursus ALDFAER – Stamboomprogramma voor windows

Ben je aan de slag met het uitzoeken van je stamboom of je familiegeschiedenis en zoek je een manier om al je gegevens overzichtelijk te bewaren en te tonen aan de rest van de familie?

Via de beginnerscursus van Aldfaer helpt lesgever Rik Van der Krieken, directeur van het documentatie- en studiecentrum van familiegeschiedenis in Merksem, je tijdens 3 zaterdagen graag op weg om met dit programma te leren werken.

Wanneer: zaterdagen 14, 21 en 28 september 2024 telkens van 9u tot 12u in Lokaal 302 van cultuurcentrum Westrand te Dilbeek

Inschrijving: 10 euro voor FV-leden – 15 euro voor niet-leden

Nodig: laptop en basiskennis computer

Inschrijven via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

en het bedrag overschrijven op bankrekening BE71 7330 5901 8769 van FV regio Dilbeek vzw met vermelding ‘Cursus Aldfaer’

Het aantal deelnemers wordt beperkt tot 15.

Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar!

OPGELET!!! – de derde les heeft plaats op zaterdag 12 oktober 2024 i.p.v. zaterdag 28 september.

Op woensdag 9 oktober 2024 om 20.00 uur bieden wij u, op algemeen verzoek, een **Les Oud Schrift** aan.

Deze les gebracht door **René Jammart** is zowel voor beginners als gevorderden.

Met een aanzet voor beginners inhoudende hoe onderscheid men de schrijfwijze van verschillende lettertypen, vervolgens ontleden we samen aan de hand van enkele voorbeelden enkele akten voor de gevorderden en om te eindigen één te ontdekken tekst voor de kanjers onder ons. Voor elk wat wils dus en leerrijk.

Locatie: Cultuurcentrum Westrand te Dilbeek, Lokaal 302

Toegang is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een bijdrage van 5,00 euro. **Voraf inschrijven is verplicht** via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Op woensdag 13 november 2024 om 20.00 uur maken we kennis met **Ankie Vandekerckhove**, die de **werking van het Afstammingscentrum** zal toelichten.

Het Afstammingscentrum werd in 2019 door de Vlaamse overheid opgericht om tegemoet te komen aan de vragen van geadopteerden, donorkinderen en metissen van de kolonisatie om meer openheid en toegang tot informatie over hun herkomst, geboorte en levensverhaal te creëren. Het belooft een interessante avond te worden, waar we ongetwijfeld heel wat raakpunten kunnen ontdekken tussen de ‘klassieke’ genealogie en het werk van het Afstammingscentrum dat zich in het relatief recente verleden afspeelt.

Locatie: Auditorium van Kasteel La Motte, Lumbeekstraat, 20 te 1700 Sint-Ulriks-Kapelle (Dilbeek).

Toegang is gratis voor FV-leden op vertoon van hun lidkaart – Niet leden betalen een bijdrage van 5,00 euro. **Vooraf inschrijven is verplicht** via info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

In samenwerking met Davidsfonds Dilbeek

MARKANTE PERSONEN OP DILBEEKSE BEGRAAFPLAATS

Nieuwe podcastaflevering!

Dilbeeks verzet door Philippe en Paulette Brédoux

De organisatie van een joodse verzetsorganisatie tijdens de tweede wereldoorlog blijft lang uit. Maar: dat houdt Philippe en Paulette Brédoux niet tegen om het heft in eigen handen te nemen. Ze gaan de riskante uitdaging aan om een jodds gezin onderdak te geven.

Philippe en Paulette Brédoux (DIL1P34)

Verteller: Jean-Pierre Van Cauwelaert

Beluister deze aflevering en alle vorige via:

[Markante mensen op de Dilbeekse begraafplaats | Podcast on Spotify](#)

‘BILLET TOT CORTINGE’

“Dit alles is geschiet”

Op 19 januari 1771 stelde Karel vander Perre, een pachter en notabele uit het Pajotse dorp Oudenaken, een ‘billet tot cortinge’ op voor de regeerders van het naburige Elingen. Het was een verzoek om belastingvermindering ten behoeve van zijn schoonmoeder: een lijst van wagenvrachten “de welcke de weduwe Anthoen de Grootd gedaen heeft voor onse Coninginne”. Karweidiensten zoals deze transporten met paard en kar waren niet alleen een heerlijk recht dat in de Landen van Gaasbeek, de heerlijkheid waartoe Elingen behoorde, behouden zou blijven tot het einde van het ancien régime, maar vormden ook een essentieel onderdeel van de militaire logistiek.

Dorpelingen werden op grote schaal ingezet voor legertransporten. In het Pajottenland, dat zwaar getroffen werd door de Europese conflicten van de 17de en 18de eeuw – Negenjarige oorlog, Spaanse successieoorlog, Oostenrijkse oorlog –, vertoont ook de belastingadministratie daar de sporen van. In op zich weinig dramatische lijsten en rekeningen is tussen de lijnen overal de indirecte impact van deze conflicten op het dagelijks leven te lezen.

Dit stuk uit 1771 is vele jaren na de feiten opgesteld. Door de formulering en de verwijzingen naar herkenbare elementen uit de ‘grotere’ geschiedenis krijgt het een treffende verhalende en historiserende toon.

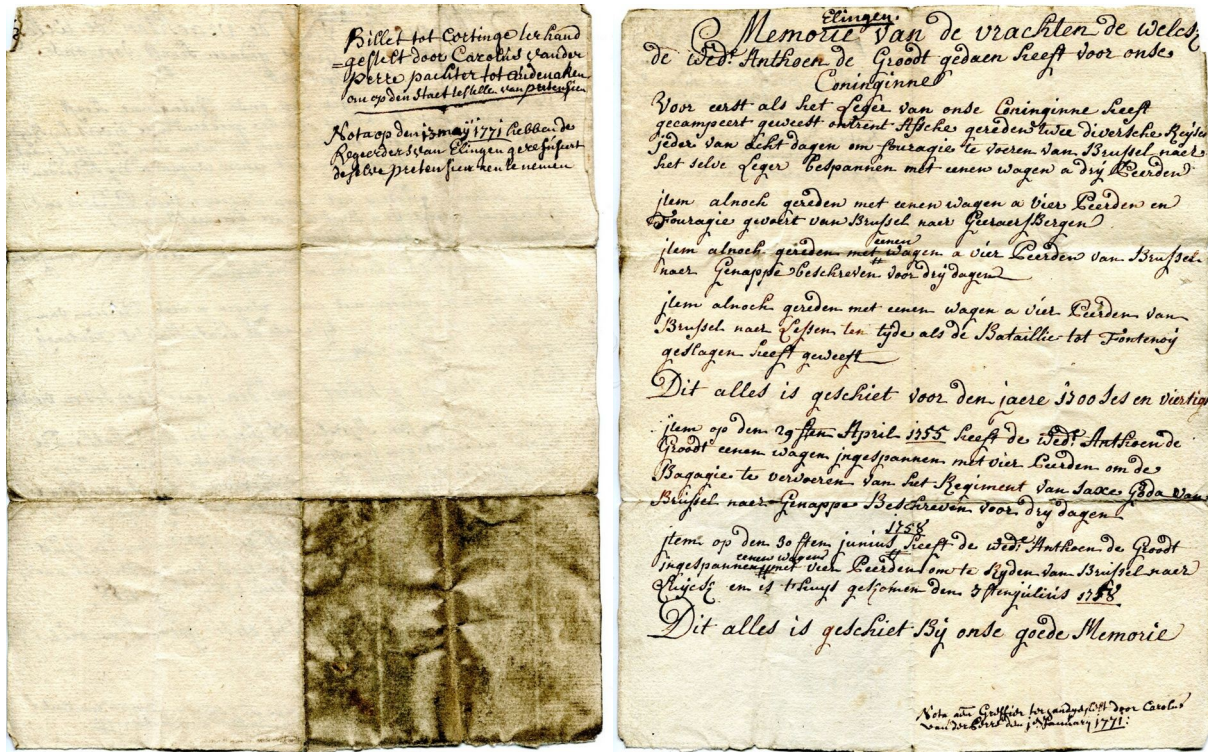
De weduwe (allicht één van haar knechten) bracht paardenvoer van Brussel naar een legerkampement in Asse, van Brussel naar Geraardsbergen, en reed ook “met eenen wagen en vier peerden van Brussel naar Lessen ten tijden als de Bataillie tot Fontenoy geslagen heeft geweest” (11 mei 1745). Daarna volgde: “Dit alles is geschiet voor den jaere 1700 ses en vier-tigh”.

Twee paragrafen verder werd op 29 april 1755 gereden “om de bagagie te vervoeren van het regiment van Saxe Goda van Brussel naar Genappe”. Het ging om het Keursaksisch regiment

van Johann Adolf von Sachsen-Gotha-Altenburg. “Dit alles is geschiet bij onse goede memorie” eindigde het verzoek. De herneming van die zinsnede benadrukt opnieuw de intussen verlopen tijd en klinkt als het slot van een verhaal.

Uit andere stukken maken we op dat de weduwe met 26 bunders (hectare) akkerland één van de grootste pachters van het dorp was en dat haar echtgenoot overleed in de eerste helft van de jaren veertig.

De negatieve beslissing van de bestuurders vinden we op de achterzijde: “Nota op den 13 majj 1771 hebben de regeerders van Elingen gerefuseert deselve pretensie aen te nemen”.

Rijksarchief Leuven, Schepengriffies Vlaams-Brabant, arrondissement Halle-Vilvoorde, nr. 7454.

Bron: Rijksarchief

RENTEBOEKEN

Nieuwe bron op familiegiedenis.be

Renteboeken uit de 15e en 16e eeuw kunnen een waardevolle bron zijn om je familiegiedenis te achterhalen. Ze bevatten informatie over de gronden die jouw familie bezat. Sommige zijn ook voorzien van kaarten, die je laten zien waar je voorouders woonden.

Periode

De oudste renteboeken dateren van de 14de eeuw, de meeste (en de meest informatieve) renteboeken komen echter uit de 15de en 16de eeuw. Het systeem van renten en renteboeken werd pas volledig afgeschaft ten tijde van de Franse Revolutie.

Bewaarplaats

Oorspronkelijk werden renteboeken bijgehouden door particuliere beleggers maar ook door liefdadigheidsinstellingen en religieuze instellingen. De meeste kwamen uiteindelijk (vaak via

OCMW-archieven) terecht bij stadsarchieven en het Rijksarchief, waar je ze nu kan raadplegen.

Hoe te raadplegen?

Je kan de bewaarde renteboeken vrij raadplegen in de meeste stadsarchieven en het Rijksarchief, maar doordat renteboeken van erg uiteenlopende oorsprong zijn, is het niet altijd eenvoudig ze in de inventarissen te vinden.

De renteboeken in Brugse archieven bevinden zich momenteel in het Stadsarchief Brugge, het Rijksarchief Brugge en het Bisschoppelijk Archief Brugge. Handig als leidraad voor de archieven van Brugge zijn H. Deneweth, J. D'hondt, K. Leenders, *Een huis in Brugge: vademecum voor de historische studie van woningen, eigenaars en bewoners*, 2001, en J. Verheyen, *De Brugse renteboeken in de vijftiende eeuw*, 2024. Het laatste boek bevat niet alleen een overzichtstabel van alle renteboeken in de Brugse archieven maar bovendien ook een uitgave van zes renteboeken uit het Stadsarchief Brugge. 16 renteboeken uit het Stadsarchief Brugge kan je ook vrij in [gedigitaliseerde vorm](#) raadplegen.

Voor Brussel kan je het boek *Laatmiddeleeuws Brusselse cijnsregisters (12e-15e eeuw): Bron voor de historische topografie van Brussel en omgeving* van Bram Vannieuwenhuyze raadplegen.

Gegevens

Een renteboek is een administratief document waarin men de inkomsten van renten uit onroerend goed noteert. Men spreekt van een renteboek, een renteregister of een cijnsregister. Renten en cijnsen zijn verwante begrippen, vaak is er niet echt een onderscheid. Dit zijn jaarlijkse betalingen van een vast bedrag op een vaste betaaldag, vaak als rente op een ontvangen kapitaal maar soms ook als cijnsverplichting gekoppeld aan de grond, of als een jaargetijde voor een goed doel. Er was steeds een stuk onroerend goed (meestal een huis, soms een grond) geregistreerd als onderpand. Hoewel er verschillende afwijkende vormen zijn, bevatten de meeste renteboeken de volgende vermeldingen, meestal per straat: de naam van de rentebetalder, de betaaldag, het rentebedrag, de ligging van het huis in de straat soms ook met vermelding van de naam van het huis, of met vermelding van de burens.

In de reconstructie van je familiegeschiedenis kunnen renteboeken een waardevolle en interessante bron zijn. Zo kan je bijvoorbeeld terugvinden welke en hoeveel gronden je voorouders bezaten. In sommige gevallen zijn ook kaarten bijgevoegd, waardoor je kan zien waar je voorouders woonden.

Let op

- Een rentebetalder voor een huis is niet altijd de bewoner van het huis; het kan ook een eigenaar zijn die het huis verhuurt.
- Het rentebedrag geeft geen enkele indicatie over de waarde van het huis: soms was een huis belast met veel verschillende renten en soms kon een rente ook een oude rente zijn met een vaste constante waarde die erg gedevalueerd is.
- Soms werden er in een renteboek van een bepaald jaartal nog tientallen jaren later namen bijgeschreven, bijvoorbeeld van latere eigenaars. In die gevallen kan je dat normaal gezien herkennen aan het geschrift. Zo kan soms afgeleid worden dat een eigendom binnen de familie bleef.
- Houd in je achterhoofd dat de spelling van familienamen en plaatsnamen sterk kan verschillen tussen hoe ze geschreven zijn in de renteboeken en hoe ze vandaag bekend staan.
-

Tips

- Rentebedrag en betaaldag vormen een handige identificatiecode van een huis. Zodra je een huis gevonden hebt met bijhorende rentebetaler kan je hetzelfde rentebedrag opzoeken in latere en vroegere renteboeken, onder dezelfde straat. Doordat de rentebedragen eeuwen ongewijzigd blijven kan je zo vaak meer uitgebreide informatie vinden over het onderzochte huis.
- Via de vermelding van de buurhuizen (eventueel in een vroeger of later renteboek) kan men geleidelijk reconstrueren hoe de huizen en hun eigenaars gepositioneerd waren in een straat.
- In de bronnen [kadastrale legger](#), [kadastrale Popp-Atlas](#) en [register van overschrijving \(van vastgoed\)](#) kan je meer informatie vinden over eigendommen van onroerende goederen.

Bron: www.familiegeschiedenis.be

OVER ZELDZAME FAMILIENAMEN: FROIDEBISE

Over zeldzame familienamen: Froidebise

Onlangs maakte ik kennis met mevrouw M. Froidebise (kinesitherapeute). Ze is de enige Dilbeekse inwoner met deze eigenaardige familienaam. Met haar toelating deden we een klein onderzoek naar deze naam en de eventuele afkomst.

Betekenis:

De **namen Froidebise en Froidbise** zijn zeer waarschijnlijk verwijzingen naar een plaatsnaam waar de eerste naamdragers woonden.

De term Froidebise ontstond uit Franse woorden: froid (koud) en bise (harde en koude noordenwind). Het betreft dus in feite een pleonasme, beide woorden verwijzen naar koude.

Een aantal plaatsen in Wallonië kregen deze naam omdat er dikwijls een koude wind, vermoedelijk Noordenwind te voelen is.

Er bestaat een gehucht Froidebise in de gemeente Gesves tegen Namen. Daar bevindt zich trouwens het 'Chateau de Haltinne'. Het is er zeer mooi wandelen.

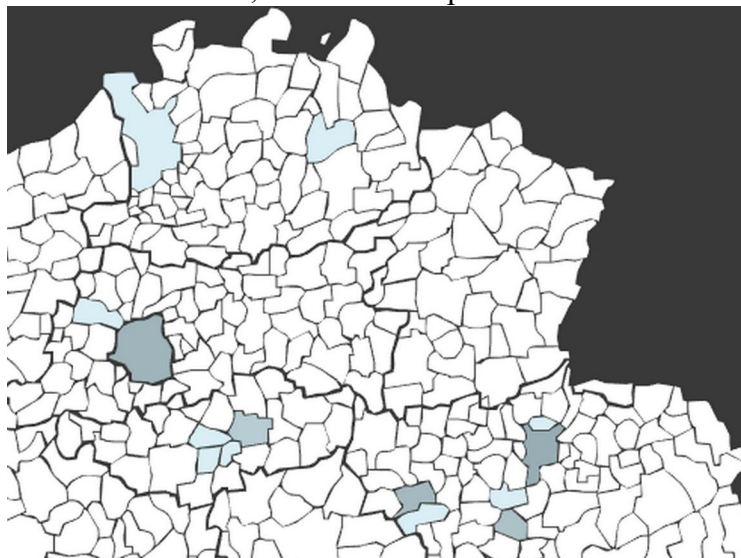
Maar ook in andere gemeenten zijn er Rue Froidebise of Place Froidebise: Amy, Andenne, Floreffe, Huy, Leuze, St-Servais en Waremme.

Verspreiding van de namen Froidebise en Froidbise.

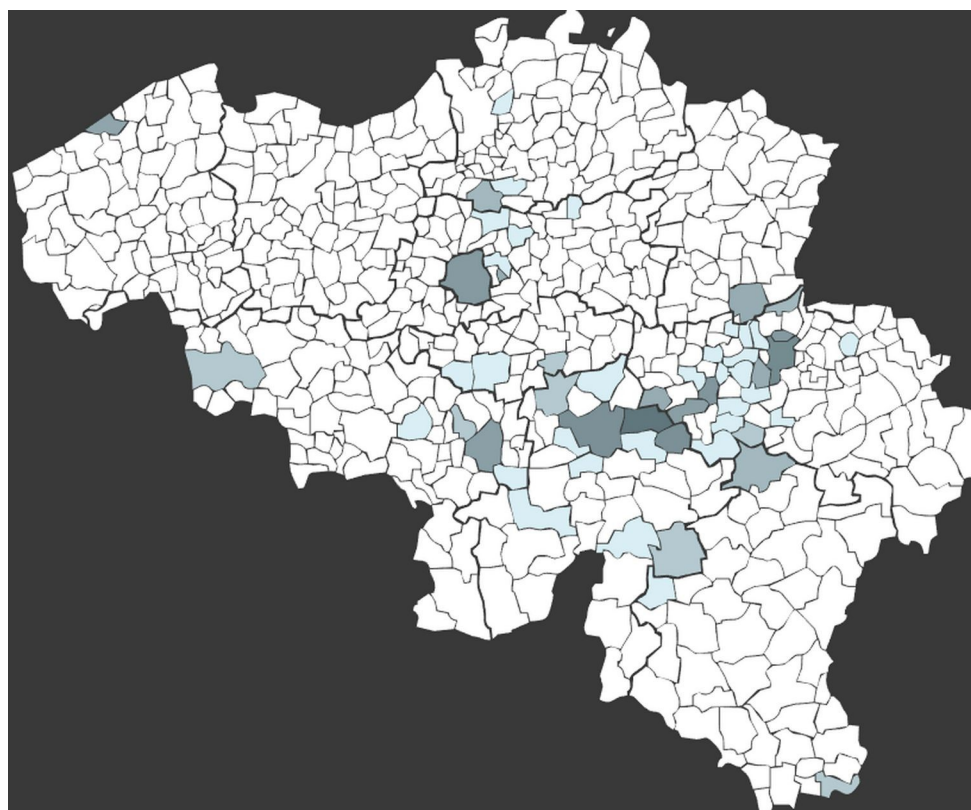
België:

- In 2008 woonden 38 naamdragers Froidebise in België
 - o De meesten in Luik (12) en Brussel (7) met de Waalse gemeenten tussenin (16)

- Voorts één in Asse, één in Antwerpen en één in Kasterlee.

-
- De schrijfwijze Froidbise komt meer voor in België: 175 keer

- Vooral in het staalbekken tussen Charleroi en Luik
- Zeven in Brussel, ééntje in Oostende, drie in Mechelen...

Frankrijk:

De naam Froidbise komt nauwelijks voor in Frankrijk. De zoektocht naar de geschiedenis van deze naam zal men dus in België moeten ondernemen.

Toch werden tussen 1960 en 1990 2 Froidbise geboren in het Département du Rhone (69)
In diezelfde periode werd ook één Froidbise geboren in Frankrijk, département du Lot (46)

Elders in de wereld:

Het is onduidelijk of het allen verwanten zijn, maar in Canada wonen 11 naamdragers Froidebise, één vinden we in Zweden, één in Canada, één in Thailand en één in Zuid-Korea.

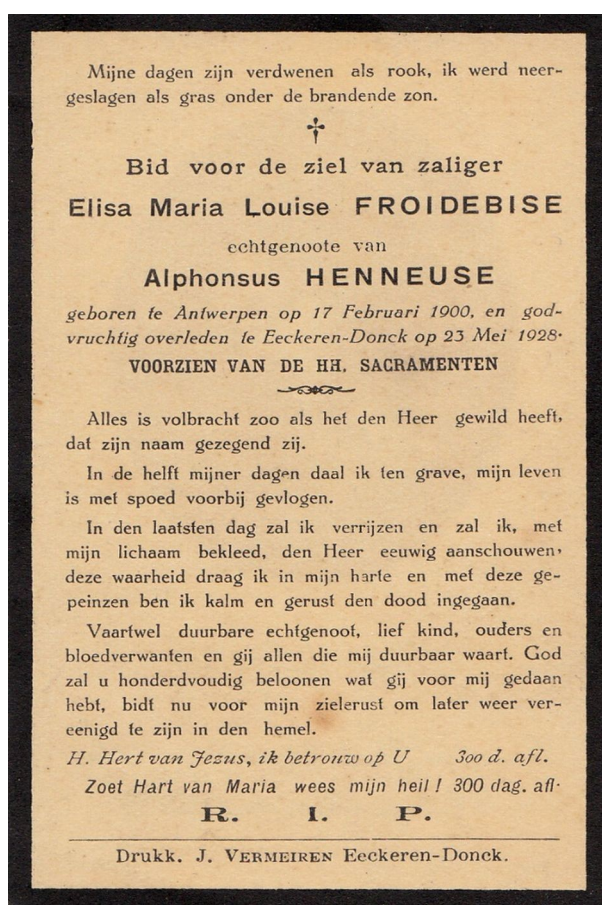
Bekende naamgenoot

Pierre Froidebise (°15/05/1914 Ohey; +28/10/1962 Luik): Belgisch organist en componist. Hij gaf les aan het Conservatorium te Luik.

Funeralia:

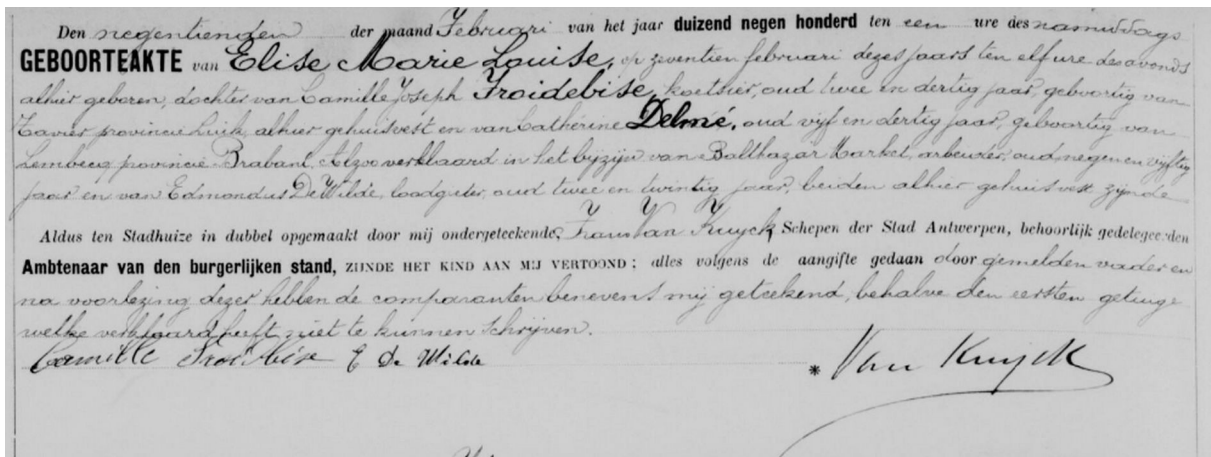
In de collectie doodsprenten van Familiekunde Dilbeek vzw (150.000) komt geen Froidbise of Froidebise voor.

In de collectie van de heer René Jammart zit een prentje: **Elisa Maria Froidebise** °Antwerpen 17/02/1900 en +Ekeren-Donk 23/05/1928. Ze was gehuwd met Alphonsus Henneuse.

In de onderstaande akte van haar geboorte lezen we dat Elisa Froidebise haar vader Camille afkomstig was van Tavier, een kleine gemeente in de provincie Luik. De naam komt er vandaag nog enige keren voor.

Nog opvallend: de handtekening van vader Camille toont 'Froidbise' terwijl de ambtenaar Froidebise schrijft.

Bronnen:

Woordenboek van de Familienamen in België en Noord-Frankrijk (Frans Debrabandere)

<https://fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be>

<https://forebears.io/surnames/froidbise>

www.nomdefamille.eu

www.geopatronymie.com

www.jammart.be

<https://agatha.arch.be/search/genealogie/>

https://nl.wikipedia.org/wiki/Pierre_Froidebise

Jan Erkelbout

GRONDBEZIT IN DE NEGENTIENDE EEUW

Altijd al eens willen weten of je een grootgrondbezitter had kunnen zijn?

In de 19de eeuw hebben verschillende privé-personen zich aan de uitgave van kadastrale plannen gewaagd, maar alleen Philip-Christian Popp heeft een werk nagelaten dat het lokaal niveau overstijgt. In januari 1841 ontving de voormalige kadastrambtenaar uit Brugge toestemming van de minister van Financiën voor de uitgave van een Atlas op basis van kadastrale documenten. Deze beslissing betekende het startsein van een onderneming die tot een imposant levenswerk zou uitgroeien. Gedurende bijna veertig jaar publiceerde Popp de perceelsplannen en de vastgoedregisters van het grootste deel van het koninkrijk. Popp's atlas telt ruim 2.000 kaarten en 30.000 registerbladen verspreid over 1.736 delen (1842-1879).

Elk deel is aan een gemeente gewijd en omvat de uitgave van volgende kadastradocumenten:

- het perceelsplan van de gemeente op uiteenlopende schalen (1:1.250 tot 1:7.500) met weergave van topografische elementen als gebouwen, waterlopen en wegen.
- de legger: dit register geeft een overzicht van alle percelen gerangschikt per eigenaar. Behalve de naam, het beroep en de woonplaats van elke eigenaar op het moment van inschrijving worden het type, de oppervlakte en de belastbare waarde (KI) van elk perceel of gebouw vermeld.
- een overzicht van de verschillende inkomensklassen en een tabel met de totale belastingsopbrengst in de gemeente.

De Atlas bestrijkt een gebied waar driekwart van de Belgische bevolking en van het nationaal Kadastraal Inkomen was gelokaliseerd. De uitgave dekt de provincies Brabant, Henegouwen, Luik, Oost- en West-Vlaanderen volledig met uitzondering van zes (pré-fusie) steden (Gent, Geraardsbergen, Leuven, Luik, Oostende en Oudenaarde). Van de provincie Antwerpen zijn de arrondissementen Antwerpen en Mechelen respectievelijk gedeeltelijk en integraal gepubliceerd.

Een minpunt van de Atlas is de afwezigheid van jaartallen. Behalve bij een handvol gemeenten heeft Popp elke datering uit commerciële overwegingen achterwege gelaten. In het kader van het project POPPKAD werden alle atlasdelen nauwkeurig gedateerd. Dit werk vormt vandaag een eersterangsbron voor al wie op zoek is naar 'harde' informatie over vastgoed en grondbezit in de negentiende eeuw.

In 2019 startte een groep vrijwilligers met een hart voor heemkunde immers met het ambitieuze project "West-Vlaanderen Verpoppt", waarbij de eigenaars van elk perceel in de provincie rond 1850 in een databank werden gestopt. De resultaten zijn nu online en voor iedereen raadpleegbaar.

https://poppkad.ugent.be/poppkad_start.php

SCHENKINGEN

Schenken zoals genealogische documenten, rouwbrieven, bidprentjes, stambomen, allerlei boeken, familieboeken, enz... blijven welkom in ons documentatiecentrum!

VRAAG EN ANTWOORD

Antwoorden en nieuwe vragen **altijd** sturen naar volgend mailadres:

info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

Uw antwoord wordt dan overgemaakt aan de vraagsteller en gepubliceerd in de eerstvolgende nieuwsbrief.

Publicatie: Gilbert Buyst, Snikbergstraat 46 – 1700 Dilbeek

Redactie: gilbert.buyst@skynet.be

Voorzitter: Alfons Depester

e-mail: info@fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be

website: <https://fv-dilbeek.familiekunde-vlaanderen.be>

Zetel: Kleinekapellaan, 66 te 1700 Dilbeek

[Volg ons op](#)

